

Checklist Nareizigers en echtscheiding

Soms besluiten cliënten na gezinshereniging dat hun huwelijk geen stand kan houden. Omdat nareizigers een afgeleide verblijfsvergunning hebben, gerelateerd aan die van hun partner (of ouder), kan echtscheiding ernstige consequenties hebben. Welke juridische en praktische stappen moeten gezet worden en in welke volgorde? Waar moet je verder rekening mee houden, als begeleider?

VOORAF

Bekijk samen met de teamleider met welke organisaties in je gemeente je kunt samenwerken bij echtscheiding van vluchtelingen en maak hier een sociale kaart van. Denk aan: maatschappelijk werk en/of sociaal wijkteam, juridisch loket, instellingen voor maatschappelijke opvang of vrouwenopvang, Veilig Thuis.

Stap 1 Gesprek

Allereerst is het van belang om met de cliënt(en) in gesprek te gaan over de reden voor de scheiding en de stappen die daarvoor gezet moeten worden. Zijn er relationele problemen, neem dan contact op met maatschappelijk werk, of met Veilig thuis als er sprake is van huiselijk geweld. En zorg voor een goede overdracht en samenwerking.

Stap 2 Inschrijven bij woningbouwvereniging

Cliënt moet zich inschrijven bij de woningbouwvereniging van de gemeente om een eigen woning te kunnen krijgen. Vaak zijn er lange wachttijden. De regels om urgentie aan te vragen verschillen per gemeente, maar zijn over het algemeen erg streng. Je kan op de website van de gemeente of de woningbouwvereniging kijken of cliënt hiervoor in aanmerking kan komen.

Stap 3 Check of zelfstandig verblijfsrecht mogelijk is

Niet iedereen heeft recht op een zelfstandige asielvergunning. Daarom kan het verstandig zijn om eerst met de helpdesk te bellen of contact op te nemen met een advocaat voordat er een zelfstandige vergunning wordt gevraagd of de verbreking van de gezinsband wordt gemeld.

Stap 4 Scheiding aanvragen

Cliënt kan eerst proberen samen met de echtgenoot afspraken te maken over bijv. de kinderen, alimentatie, woning etc. Er kan ook een mediator worden ingeschakeld die kan helpen bij het maken van deze afspraken. Als ze er samen uitkomen, kunnen ze samen een echtscheiding aanvragen met de hulp van een gezamenlijke advocaat.

Als er kinderen zijn, moet een ouderschapsplan worden opgesteld, met daarin afspraken over bij wie de kinderen gaan wonen en hoe de kosten verdeeld worden.

Als het niet lukt om afspraken te maken, kan cliënt een advocaat inschakelen die kan onderhandelen met de advocaat van de ex-partner. Ze moeten dan allebei een eigen advocaat inschakelen. Zie ook: <https://www.juridischloket.nl/familie-en-relatie/echtscheiding/echtscheiding-aanvragen/>

Er moet voor een advocaat altijd een eigen bijdrage worden betaald. Hoe lager het inkomen, hoe minder je zelf hoeft te betalen. Met een verwijzing van het Juridisch Loket kan je mogelijk korting krijgen van 53,- euro op de eigen bijdrage. Neem hiervoor contact op met het juridisch loket (0900-8020, 0,25 euro p/m of ga langs in één van de vestigingen).

Mogelijk kan de cliënt bijzondere bijstand krijgen voor de eigen bijdrage. Deze bijstand kan je aanvragen bij de gemeente. Bij de aanvraag vraagt de gemeente de civiele toevoeging bij te voegen. Houd rekening met dubbele aanvraag in verband met 2 advocaten (echtscheiding en asiel).

Stap 5 Zelfstandig verblijfsrecht aanvragen

Het zelfstandig verblijfsrecht kan op twee manieren verkregen worden:

- in Ter Apel
Het is handig om van te voren te bellen, voordat men naar Ter Apel reist.
Als de referent nog in de opvang woont, is een bewijs van de aanvraag van echtscheiding nodig voor COA, om apart uitgeplaatst te worden, naar een eigen woning.
- Er kan ook melding worden gemaakt bij de IND van de verbreking van de gezinsband. De IND kan dan een intrekkingprocedure starten. Sinds 1 juli 2017 wordt er bij intrekking van de afgeleide status getoetst aan zelfstandige asielgronden. Ook op deze manier kan er dus een zelfstandige asielstatus worden verkregen. Maar we hebben geen zicht op de procedure en hoe lang die duurt, dus de eerste optie is aan te bevelen.

Neem van te voren met de cliënt de asielmotieven door en let daarbij op het land van herkomst (veilig land?), gelet op echtscheiding/ eventueel huiselijk geweld.

Voor minderjarige kinderen hoeft geen zelfstandige verblijfsvergunning worden aangevraagd, tenzij de gezinsband met de referent helemaal verbroken wordt. Het is wel verstandig om bij de IND te melden als de kinderen ergens anders gaan wonen (met de andere ouder).

Kijk wel of de kinderen misschien een sterkere asielgrond hebben dan de ouder, in dat geval moeten ze mee naar Ter Apel.

stap 6 (tijdelijke) Huisvesting regelen

Alleen in de situatie dat de referent nog in de opvang is of als de referent geen passende woonruimte heeft (woont in een klein kamertje) is er voor nareizigers recht op opvang bij het COA, maar wel maar totdat er passende huisvesting is geregeld met de referent samen. In beginsel wil COA samen uitplaatsen. Wel kan je proberen dit te voorkomen door zo snel mogelijk de echtscheiding in gang te zetten en officiële documenten hiervan te overleggen aan het COA.

Indien in Ter Apel een zelfstandige verblijfsvergunning wordt aangevraagd, kan cliënt slapen bij COA, en mag men mee met het georganiseerd vervoer tussen pol en AC, maar moet zelf eten meenemen of geld meenemen om eten te kopen. Tussendoor kan cliënt naar huis worden gestuurd, tussen de aanmeldfase en de AA.

Als het echt niet meer mogelijk is om bij referent te verblijven, moet er dus van tevoren geregeld zijn dat ze ergens anders kan logeren. Als er sprake is van huiselijk geweld kan een beroep worden gedaan op de vrouwenopvang. Met een aangifte van huiselijk geweld bij de politie kan COA in overleg treden met de gemeente om een veilige opvangplaats te regelen. Na de asielprocedure is er ook geen recht meer op opvang bij COA.

Meer informatie over eventuele opvang door COA: <https://www.vluchtweb.nl/vluchtweb-webpagina/notitie-wvn-echtscheidingen>

Na beschikking zelfstandige verblijfsvergunning:

Stap 7 Financiën regelen

– eigen bankrekening openen

Als er een gezamenlijke rekening is, dan moet die worden opgezegd of op naam van één van beiden worden gezet. Om een bankrekening op één naam te zetten, moeten beide partners een handtekening zetten. Opzeggen kan apart. Zolang er (ook) nog gezamenlijke kosten zijn, kan het handig zijn om de betaalrekening op 2 namen eerst te houden en daarnaast een eigen rekening te openen.

- zorgtoeslag: laten storten op eigen bankrekening. Via toeslagen.nl kan met DigiD eenvoudig de bankrekening worden aangepast, zodat de zorgtoeslag op de eigen rekening wordt gestort.

Als er kinderen zijn:

- kinderbijslag wijzigen: geef de gewijzigde situatie binnen 4 weken door aan de Sociale Verzekeringsbank. De ouder bij wie het kind gaat wonen, krijgt de kinderbijslag. Is er sprake van

co-ouderschap (de kinderen wonen ongeveer even veel tijd bij vader als bij moeder), dan kan de kinderbijslag worden verdeeld over de ouders.

- kinderopvangtoeslag wijzigen: geef de gewijzigde situatie binnen vier weken na het aanvragen van het beëindigen van het huwelijk door.
- kindgebonden budget wijzigen: geef de gewijzigde situatie binnen vier weken na het aanvragen van het beëindigen van het huwelijk door.

Het kindgebonden budget wordt altijd aan een van de ouders overgemaakt, namelijk de aanvrager van de kinderbijslag. Dit moet men bij co-ouderschap zelf verdelen of als er meerdere kinderen zijn, kunnen beide ouders aanvrager zijn en elk een deel van de kinderbijslag en het kindgebonden budget krijgen. Alleenstaande ouders met een laag inkomen kunnen bovenop het kindgebonden budget een ALO-kop (alleenstaande ouderkop) krijgen, van ruim 3000 euro per jaar.

Stap 8 Verhuizen

Verhuizing doorgeven aan de gemeente (voor correcte inschrijving in BRP) en eventuele andere instanties. De Belastingdienst, IND en DUO krijgen automatisch bericht van de gemeente, over het nieuwe adres, maar dit kan enige tijd duren.

Stap 9 Uitkering aanvragen / wijzigen

Als men een gezamenlijke uitkering had, moet de gewijzigde situatie doorgegeven worden aan de gemeente, zodra een van de partners vertrekt. Als deze partner in een andere gemeente gaat wonen, moet daar een nieuwe uitkering worden aangevraagd, als alleenstaande.

Als men in dezelfde gemeente blijft wonen, kan de gezamenlijke uitkering worden omgezet naar twee alleenstaanden-uitkeringen.

Heeft cliënt nog geen eigen woonruimte, dan kan vaak een daklozenuitkering worden aangevraagd.

En wellicht is het mogelijk om als statushouder bijzondere bijstand te ontvangen, voor de inrichting van de woning.

stap 10 Verdere (Maatschappelijke) begeleiding

- Huurtoeslag aanvragen (indien hier recht op is, dus bij een zelfstandige woonruimte onder de rekenhuur)
- Verzekeringen aanvragen/ wijzigen
- Inburgering starten. Of voortzetten, indien al eerder gestart. Hou rekening met de inburgeringstermijn als men geen of weinig lessen gevolgd heeft tijdens de procedure.
- Begeleiding bij participatie (Brede intake, coaching integratie)

Meer informatie:

– Notitie echtscheiding op vluchtweb

– Juridisch loket : 'hoe pak ik een echtscheiding aan'? (<https://www.juridischloket.nl/familie-en-relatie/echtscheiding/echtscheiding-aanvragen/>)

– Rijksoverheid: Checklist bij scheiden of uit elkaar gaan

(<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>)